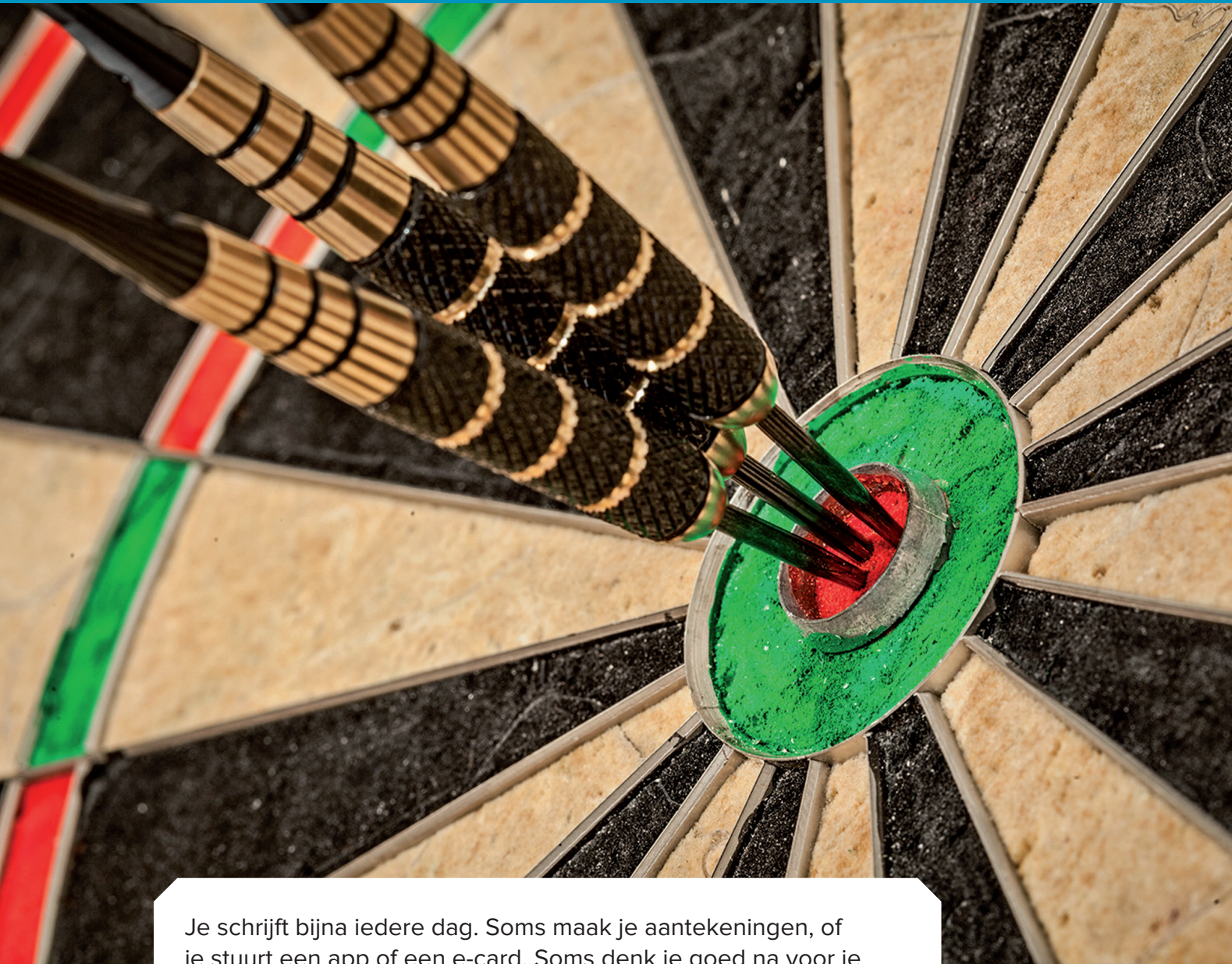

Schrijven en scoren

Je schrijft bijna iedere dag. Soms maak je aantekeningen, of je stuurt een app of een e-card. Soms denk je goed na voor je schrijft, soms wil je gewoon even je gevoelens uiten.

Je schrijft brieven en e-mails om dingen goed bij te houden en te regelen. Je maakt aantekeningen om de lesstof beter te onthouden. Met een artikel kun je mensen informeren en schrijven in een dagboek of een gedicht schrijven helpt je beter om te gaan met je gevoelens.

In deze module leer je over schrijfdoelen en hoe je zo goed en duidelijk mogelijk opschrijft wat je bedoelt. Je oefent het schrijven van teksten, zoals een zakelijke brief en een app. Een paar spellingsproblemen oefen je extra. Na deze module heb je vast en zeker je schrijfvaardigheid verbeterd!

Wat ga je doen?

Je appt, schrijft e-mails en beoordelingen. Je schrijft ook een zakelijke brief en een artikel. Je schrijft een sollicitatiebrief en je maakt een curriculum vitae. Al deze opdrachten pak je op een vaste, goede manier aan. Eerst denk je na over wat je gaat schrijven, dan maak je een (kort) schrijfplan en dan schrijf je de tekst. Zo voorkom je fouten en extra werk. Daarnaast oefen je een aantal spellingsonderdelen die belangrijk zijn bij het schrijven. Zo oefen je bijvoorbeeld met interpunctie.

Wat heb je nodig?

Je hebt bij het werken in deze module het volgende nodig:

- een computer met internetverbinding;
- je klasgenoten;
- kladpapier;
- je fantasie en inlevingsvermogen.

Wat leer je?

Je leert:

- het verschil tussen informeel en formeel taalgebruik;
- hoe je je eigen hoofdgedachte formuleert;
- aan welke eisen een goede website moet voldoen;
- zakelijke brieven en e-mails schrijven;
- goede zinnen formuleren;
- de spellingregels toepassen in je eigen teksten;
- de opzet van de verschillende tekstsoorten.

1

Je doel bereiken

Op dit perron herhaal je lesstof van vorige jaren én leer je natuurlijk ook nieuwe dingen. Je schrijft een aantal apps en e-mails. Je leert wat een hoofdgedachte is en dat iedere tekst een hoofdgedachte heeft. Als je zelf eerst de hoofdgedachte bedenkt en op een kladblaadje opschrijft, dan schrijf je vanzelf een betere tekst. En met een goede tekst bereik je vaker je doel. Daar gaat het om!

1

Je eigen ervaring

Iedereen schrijft. Noem vijf teksten die jij regelmatig schrijft.

2

Even terug in de tijd

Vorig jaar heb je veel geleerd over het schrijven van teksten. We herhalen deze theorie kort. Geef aan of de volgende stellingen **goed** of **fout** zijn.

1	Een katern is een deel van een krant.	goed / fout
2	Recent is een ander woord voor pas gebeurd .	goed / fout
3	Nieuws gaat vooral over meningen.	goed / fout
4	Een voorbeeld van een beoordelingswoord is grappig .	goed / fout
5	Met een voegwoord kun je twee zinnen met elkaar verbinden.	goed / fout
6	In een recensie beschrijft iemand zijn mening over een politicus of sporter.	goed / fout
7	Als je je mening wilt geven over het nieuws, kun je een ingezonden brief schrijven.	goed / fout
8	Een schrijfplan bespaart de schrijver tijd.	goed / fout
9	Met een schrijfplan maak je minder fouten.	goed / fout
10	Iedere alinea heeft een eigen deelonderwerp.	goed / fout
11	Als je een schrijfplan hebt gemaakt, kun je de tekst daarna meteen in het net schrijven.	goed / fout
12	Voor een zakelijke brief gebruiken we de Duitse briefindeling.	goed / fout

3 Mijn talent

Een brief of e-mail bestaat uit drie onderdelen: de inhoud, het uiterlijk en de taal.

1 Wat is jouw sterkste punt van deze drie onderdelen?

.....

2 Wat is je minste punt van deze drie onderdelen?

.....

4 Ophalen

1 Een tekst schrijf je voor een doelgroep. Wat is een doelgroep precies?

.....

2 Bedenk zelf een voorbeeld van een doelgroep?

.....

5 Formeel en informeel

Lees de theorie **Formeel en informeel taalgebruik** en geef aan of de volgende stellingen **goed** of **fout** zijn.

1 Een ander woord voor zakelijk is informeel.

goed / fout

2 Formeel taalgebruik is altijd beter dan informeel taalgebruik.

goed / fout

3 Je praat meestal formeel tegen mensen die je niet kent en die ouder zijn.

goed / fout

4 **Asap** betekent **as smart as possible**.

goed / fout

5 Een informele aanhef is **Geachte heer/mevrouw,**

goed / fout

6 Een formele afsluitgroet is **Groetjes,**

goed / fout

Formeel en informeel taalgebruik

Een ander woord voor formeel is zakelijk. Formeel taalgebruik noem je dus ook wel zakelijk taalgebruik. Informeel taalgebruik noem je persoonlijk taalgebruik. Formeel taalgebruik gebruik je tegenover mensen die je niet kent of die veel ouder zijn dan jij.

Formeel taalgebruik is net zo duidelijk als informeel taalgebruik en hoeft niet moeilijker te zijn. Veel jongeren vinden formeel taalgebruik lastiger, omdat er vaak woorden worden gebruikt die meer bij volwassenen horen. Volwassenen vinden juist de informele taal van jongeren moeilijk, denk maar aan afkortingen als asap, yolo en wysiwyg.

Ook bij schrijven bestaat er verschil tussen formeel en informeel taalgebruik. Aan bekenden schrijf je **informeel**. Aan onbekenden of ouderen schrijf je **formeel**. De toon van de brief of e-mail is in beide gevallen vriendelijk, maar je gebruikt andere woorden. Kijk maar even naar de voorbeelden.

formeel

Geachte heer/mevrouw,

Martin en Vera geven u hierbij kennis van hun voorgenomen huwelijk

Met vriendelijke groet,

informeel

Beste Hans,

Martin en Vera stappen in het huwelijksbootje.

Het beste,

6 Even zoeken

Zoek de woorden die hetzelfde betekenen bij elkaar.

1	eten	A	hoogachtend
2	altijd	B	bij dezen
3	beste	C	te allen tijde
4	groetjes	D	betreft
5	onderwerp	E	geachte
6	hierbij	F	dineren
7	omdat	G	weldra
8	binnenkort	H	naar aanleiding van

1	2	3	4	5	6	7	8

7 Verbeteren

Sommige mensen maken de fout door in een formele e-mail veel moeilijke woorden te gebruiken. Lees de volgende zinnen en kies de beste, minder formele zin.

- 1 **Zou het schikken op vrijdag 4 november?**
  - A Is 4 november een geschikte dag voor een bezoek?
  - B Kunnen we op vrijdag 4 november komen?
  - C Vier november kan in ieder geval niet.
- 2 **Het is een complexe opgave om pubers te mobiliseren en te enthousiasmeren.**
  - A Dit is een ingewikkelde som voor jongeren, maar de meesten proberen hem graag.
  - B Het is moeilijk om ervoor te zorgen dat pubers het leuk vinden.
  - C Pubers komen graag persoonlijk langs.
- 3 **Ontdek de natuur in Down Under in kleinschalige accommodaties.**
  - A Ontdek de natuur in Australië en slaap in kleine pensions en hotels.
  - B Ontdek de natuur in Limburg en slaap in kleine pensions en hotels.
  - C Ontdek de natuur in Zuid-Europa en slaap in kleine pensions en hotels.
- 4 **Derhalve moeten wij uw aanbod afwijzen.**
  - A Daarom gaan we niet akkoord met uw aanbod.
  - B Op dit moment komt de afspraak niet uit, maar we komen graag wat later.
  - C We moeten nog even overleggen over uw aanbod.

8 Apps

Lees de theorie **Appen** op bladzijde 6 en geef daarna aan of de volgende stellingen **goed** of **fout** zijn.

1	WhatsApp is een samenvoeging van het Engelse Hoe gaat het en het Engelse woord voor toepassing .	goed / fout
2	Sms'en kan alleen met smartphones.	goed / fout
3	Bij sms en WhatsApp gebruik je alleen informele taal.	goed / fout
4	Bij sms en WhatsApp gebruik je alleen formele taal.	goed / fout
5	Een ander woord voor icoon is pictogram.	goed / fout

Appen

Dertig jaar geleden konden mensen alleen bellen met hun telefoon. In een heel snel tempo is dat veranderd en die veranderingen zijn nog lang niet afgelopen. Jij belt waarschijnlijk slechts een enkele keer met je telefoon, maar je maakt er vast veel foto's mee en speelt er spelletjes op.

Tegenwoordig gebruiken mensen de telefoon vooral om geschreven boodschappen over te brengen, bijvoorbeeld via sms en WhatsApp.

WhatsApp is een samenvoeging van **What's** up? en **application**. What's up betekent in het Nederlands 'Hoe is het?'. En een applicatie is een computerprogramma dat je meteen kunt gebruiken. Sms'en kun je met iedere mobiel, maar appen alleen met smartphones.

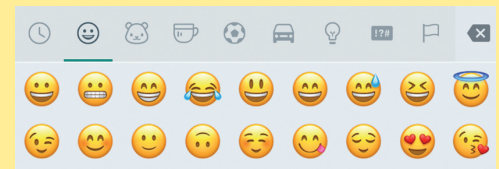
Let erop dat als je iemand sms't of appt, de ander jou niet ziet of hoort. Je boodschap kan daardoor anders overkomen dan jij bedoelt. Een grapje of advies kan hierdoor voor ruzie zorgen.

Bij sms en WhatsApp gebruik je formele en informele taal. Je klasgenoten en andere leeftijdgenoten gebruiken veel meer afkortingen en je spreekt elkaar aan met jij en jou. Dat is informele taal. In een klassenapp die je deelt met je mentor, schrijf je net wat anders, wat formeler. Vragen aan je mentor begin of eindig je bijvoorbeeld meestal met meneer of mevrouw.

Ik was ziek. Welke paragraaf moet ik voor morgen leren, meneer?

Behalve tekst kun je met WhatsApp ook foto's, films en emoticons meesturen.

Op veel telefoons hoef je woorden niet helemaal te typen. De telefoon geeft zelf ideeën als je de eerste letters hebt ingetoetst. Controleer je bericht altijd voor je het verstuurt, anders krijg je soms heel rare berichtjes.

Groetjes van schelden i.p.v. Groetjes van Shelley

Groetjes van Shelley

9

Dat kan beter

Verbeter de volgende apps. Ze zijn onduidelijk.

- 1 Mag ik de toets morgen inhalen, want dan ben ik er niet? Het is die van spelling H3.

.....

.....

- 2 Wil je bij het gemeentehuis gratis zakjes hondenpoep ophalen?

.....

.....

.....

10 Appen

Lees de theorie **Appen** nog een keer. Lees daarna onderstaande situaties en schrijf een passend bericht. Denk goed na of je bericht formeel of informeel is. Bedenk ook of je een emoticon kunt toevoegen en welk emoticon dat dan is.

- 1 Je moet samen met twee klasgenoten een presentatie houden. Jij zou vandaag de powerpointpresentatie maken, maar je computer thuis is kapot en wordt morgenavond pas gemaakt. Stuur een app naar je klasgenoten om de situatie uit te leggen en te zeggen dat je overmorgen de powerpointpresentatie echt maakt. Gebruik niet meer dan 30 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

.....

.....

.....

.....

- 2 Je bent vandaag ziek. Via de app heb je van je vrienden gehoord dat iedereen het cijfer van een belangrijke toets terug heeft gekregen. Stuur een app naar je docent en vraag of hij het cijfer wil appen. Gebruik niet meer dan 40 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

.....

.....

.....

.....

- 3 Het heeft de hele middag en avond hard geregend. Het is net droog en over een half uur begint je voetbaltraining. App naar je voetbaltrainer of de training van vanavond doorgaat. Je hebt hem nog nooit geappt, dus denk eraan dat je ook je naam noemt. Gebruik niet meer dan 20 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

.....

.....

.....

- 4 Een klasgenoot van je is met spoed bij een pleeggezin geplaatst. Jullie vinden dat vervelend en hebben geld ingezameld voor een cadeau. Jij hebt het vanmiddag gekocht. Laat dat via de app aan je klasgenoten weten. Voor de gelegenheid hebben jullie een groep aangemaakt waar de betreffende klasgenoot niet in zit. Gebruik niet meer dan 40 woorden. Je mag er emoticons bij gebruiken. Ieder tekeningetje geldt als één woord.

.....

.....

.....

.....

11 Kiezen maar

Lees de theorie **Schrijfdoel** en beantwoord daarna de volgende vragen.

- 1 **Wat is een ander woord voor 'doel'?**
  - A bedoeling
  - B richting
  - C verplichting
- 2 **Waarom heeft iedere tekst een hoofddoel?**
  - A Door een doel wordt de tekst duidelijker voor de schrijver en de lezer.
  - B Door een doel weet een schrijver welke soort tekst hij moet schrijven.
  - C Het doel bepaalt het onderwerp van de tekst.
- 3 **Welke hoofddoelen zijn er?**
  - A activeren, amuseren, informeren, irriteren, overtuigen
  - B activeren, anticiperen, informeren, instrueren, overtuigen
  - C activeren, amuseren, informeren, instrueren, overtuigen
- 4 **Lees onderstaande stellingen. Welke is/zijn juist?**
  - 1 Een brief heeft altijd als hoofddoel informeren.
  - 2 Een advertentie heeft altijd als hoofddoel activeren.
  - A Stelling 1 is juist.
  - B Stelling 2 is juist.
  - C Stelling 1 en 2 zijn beide onjuist.
- 5 **Lees onderstaande stellingen. Welke is/zijn juist?**
  - 1 Een artikel heeft altijd als hoofddoel overtuigen.
  - 2 Een stripboek heeft altijd als hoofddoel activeren.
  - A Stelling 1 is juist.
  - B Stelling 2 is juist.
  - C Stelling 1 en 2 zijn beide onjuist.

Schrijfdoel

Een tekst schrijf je niet zomaar. Iedereen heeft een bepaald doel als hij iets schrijft. Er zijn vijf hoofddoelen:

- informeren, bijvoorbeeld een nieuwsbericht of tijdschriftartikel;
- activeren, bijvoorbeeld een reclamefolder of poster bij een bushokje;
- amuseren, bijvoorbeeld een stripboek of jeugdroman;
- instrueren, bijvoorbeeld een recept of bouwtekening;
- overtuigen, bijvoorbeeld een ingezonden brief of recensie.

Het is verstandig om, voordat je gaat schrijven, even na te denken over je bedoeling. Als je weet wat je met je tekst wilt bereiken, weet je ook beter waar je tijdens het schrijven op moet letten. Je tekst wordt duidelijker en is voor de lezer beter te begrijpen. Dat betekent dat je voor langere teksten altijd een schrijfplan moet maken.

12 Doelen scoren

Er zijn vijf hoofddoelen. Welk hoofddoel heeft de tekst die jij schrijft? Lees de situatie en schrijf er daarna het hoofddoel onder.

Je kunt kiezen uit: **informer**en - **amuser**en - **activer**en - **instruer**en - **overtuig**en.

- 1 Je oudere zus is bijna geslaagd. Meteen na haar laatste examen wil je haar verrassen met een high tea. Je nodigt haar vriendinnen in het geheim uit per mail.
Wat is het hoofddoel?
.....
- 2 Je bent met je ouders een avondje naar de film. Je moeder schrijft een briefje voor de oppas over hoe de magnetron werkt om de fles voor je babybroertje op te warmen.
Wat is het hoofddoel?
.....
- 3 Binnenkort wordt je oma 70 jaar. Voor haar verjaardag maakt jouw familie een fotoboek met leuke teksten. Jij schrijft ook een tekst bij jouw foto. Wat is het hoofddoel?
.....
- 4 Je maakt aantekeningen tijdens wiskunde, zodat je procentsommen nog beter begrijpt.
Wat is het hoofddoel?
.....
- 5 Je kent de boekenserie **Leer gitaarspelen** uit je hoofd. Je plaatst een advertentie op Marktplaats om de boeken te verkopen. Wat is het hoofddoel?
.....

13 Juiste en onjuiste e-mails

Lees de theorie **Een persoonlijke e-mail** en geef aan of de stellingen **juist** of **onjuist** zijn.

1	Een persoonlijke e-mail wordt ook wel een formele e-mail genoemd.	juist / onjuist
2	Bij een persoonlijke e-mail schrijf je altijd jij en jou.	juist / onjuist
3	Een persoonlijke e-mail is altijd kort.	juist / onjuist
4	Bij een persoonlijke e-mail laat je de onderwerpbalk leeg.	juist / onjuist
5	Een persoonlijke e-mail begint met Geachte.	juist / onjuist
6	Een persoonlijke e-mail sluit je af met je naam.	juist / onjuist

Een persoonlijke e-mail

Een persoonlijke e-mail noem je ook wel een informele e-mail. Het is een e-mail aan iemand die je persoonlijk kent. Meestal gebruik je de jij-vorm in een persoonlijke e-mail, maar als je altijd **u** tegen de ontvanger zegt, dan schrijf je in een persoonlijk e-mail ook **u**.

Je e-mail kan zo kort of zo lang zijn als je wilt.

Bij een persoonlijke e-mail zijn er maar weinig regels. Dit zijn de punten waar je wel aan moet denken:

- zet het belangrijkste onderwerp van je mail in de onderwerpbalk;
- zorg dat er geen spelfouten in staan;
- zorg voor een logische opbouw;
- begin met een aanhef (Hoi Fatima, Lieve Rob, Heeee TJ,) met erachter een komma;
- gebruik alinea's;
- sluit af met een groet, een komma en je naam (Groetjes, Tim - Liefs, Marissa - Mazzel! Jerry - xxx, Nina).

14 Invullen maar

Je schrijft een e-mail naar je tante, want je wilt daar komend weekend logeren. Vul de ontbrekende onderdelen aan en maak de zinnen logisch af. Je kunt kiezen uit de volgende woorden / zinsdelen: **groetjes - kom ik logeren - logeren - neem ik mee - zin in.**

Aan: juliadelaat@hotmail.com

Onderwerp: .....

Lieve tante,

Zaterdag ..... Ik heb er heel veel .....

Mam bakt een cake en die ....., dus u hoeft niets lekkers in huis te halen.

Heel veel .....

Patrick

15 Zelf verzinnen

Volgende week is het schoolfeest. Het begint om 20.00 uur en duurt tot 24.00 uur. Je vader haalt je op. Hij heeft voorgesteld ook Mario en Thijs op te halen, want zij wonen bij jou in de straat en zitten op dezelfde school. Stuur Mario en Thijs een e-mail waarin je dit voorstelt. Een deel van de mail is al geschreven. Vul de zinnen goed aan.

Aan: mariooo2002@hotmail.com; thijsdewinter@online.nl

Onderwerp: .....

Hoi Mario en Thijs,

Mijn vader haalt me zaterdag ..... op van het schoolfeest. Het leek hem handig om ..... ook op te halen, omdat we ..... Het is ook handig voor jullie ouders. Wat ..... ?

Mailen jullie me snel?

.....

.....

